

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Podniesienie jakości kształcenia **w szkołach ponadgimnazjalnych**

Materiały adresowane
do dyrektorów szkół, kadry pedagogicznej

przygotowane przez:

Departament Jakości Edukacji
Departament Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
Ministerstwa Edukacji Narodowej
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej

Warszawa, sierpień 2014 r.

KSZTAŁCENIE W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH OD ROKU SZKOLNEGO 2012/2013.

Z dniem 1 września 2012 r. szkoły ponadgimnazjalne zostały objęte zmianami, których celem jest podniesienie jakości kształcenia i lepsze przygotowanie młodzieży do życia w społeczeństwie opartym na wiedzy. Zmiany programowe i organizacyjne dotyczą kształcenia ogólnego i kształcenia zawodowego. Są one ukierunkowane na dostosowanie procesu kształcenia do możliwości, indywidualnych potrzeb i zainteresowań uczniów oraz bardziej efektywne przygotowanie ich do podjęcia nauki w szkołach wyższych i aktywności na rynku pracy.

Priorytety reformy programowej wskazują na potrzebę dostosowania treści i metod nauczania do możliwości ucznia oraz wymogów zmieniającego się współczesnego świata. Zmiany programowe ukierunkowane są na zapewnienie zdolności zatrudnienia polskich absolwentów na rynku pracy poprzez rozwijanie kompetencji kluczowych, jak też wzmocnienie różnych form kształcenia ogólnego i zawodowego na wszystkich szczeblach edukacji oraz dostosowanie ich do zmian zachodzących na rynku pracy przy zachowaniu wartości ogólnorozwojowych. Uczniowie powinni nabyć w trakcie całego cyklu kształcenia kompetencje kluczowe, na które składają się wiedza, umiejętności, a także postawy pozwalające na świadome funkcjonowanie w życiu społeczno-gospodarczym. Ze względu na potrzeby gospodarki opartej na wiedzy za szczególnie istotne uznano stworzenie warunków, dzięki którym wzrośnie liczba uczniów zainteresowanych naukami ścisłymi, a w następstwie liczba studentów wybierających taką ścieżkę edukacyjną.

Począwszy od 1 września 2012 r., w klasach pierwszych szkół ponadgimnazjalnych (liceum ogólnokształcącym, technikum i zasadniczej szkole zawodowej) obowiązuje nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego określona w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977, z późn.zm.).

PRZEDMIOTY UZUPEŁNIAJĄCE W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ

Zgodnie ze zmianami programowymi i organizacyjnymi, które obowiązują od 1 września 2012 r., uczeń liceum ogólnokształcącego wybiera od 2 do 4 przedmiotów ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym. Co najmniej jednym z tych przedmiotów powinna być: historia, geografia, biologia, chemia lub fizyka. Uczniowie, którzy nie realizują w zakresie rozszerzonym przedmiotu historia, obowiązani są realizować przedmiot uzupełniający historia i społeczeństwo. Uczniowie, którzy nie realizują w zakresie rozszerzonym przedmiotu geografia, biologia, chemia lub fizyka, obowiązani są realizować przedmiot uzupełniający przyroda. Takie rozwiązanie gwarantuje, że mimo zwiększenia nacisku na nauczanie przedmiotów rozszerzonych zachowana jest równowaga pomiędzy nauczaniem przedmiotów ścisłych i humanistycznych. Organizacja nauczania w liceum jest zatem w większym stopniu dostosowana do indywidualnych zainteresowań uczniów, co pozwoli im lepiej przygotować się do egzaminu maturalnego i studiów.

Liceum ogólnokształcące, w którym rozpoczynają naukę absolwenci gimnazjum, musi harmonijnie połączyć wykonywanie obu tych zadań tak, aby każdy jego absolwent miał opanowane wiadomości i posiadał umiejętności ze wszystkich przedmiotów co najmniej w zakresie podstawowym oraz był przygotowany do zdawania egzaminu maturalnego, w tym z wybranych przedmiotów rozszerzonych, co znacząco zwiększy jego szansę na podjęcie studiów na wybranej uczelni i kierunku.

Uczeń technikum ma możliwość wyboru 2 przedmiotów ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym. Jednym z tych przedmiotów powinna być geografia, biologia, chemia, fizyka lub matematyka. Uczniowie technikum są obowiązani realizować przedmiot uzupełniający historia i społeczeństwo, chyba że realizują w zakresie podstawowym przedmiot historia. Uczeń, który realizuje w zakresie rozszerzonym przedmioty historia i matematyka, jest obowiązany realizować przedmiot uzupełniający przyroda.

Natomiast przedmioty obowiązkowe takie, jak język polski, języki obce nowożytnie, matematyka, wychowanie fizyczne uczniowie obu typów szkół realizują w całym okresie kształcenia.

Minimalny wymiar godzin na danym etapie edukacyjnym przeznaczonych na realizację poszczególnych zajęć edukacyjnych przewidzianych w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego i w kształceniu zawodowym został określony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 22 lutego 2012 r. poz. 204).

Wymiar godzin nauczania poszczególnych przedmiotów został określony na poziomie pozwalającym na pełną realizację treści nauczania przewidzianych w podstawie programowej i uzyskanie przez uczniów wymaganych wiadomości i umiejętności.

KWALIFIKACJE NAUCZYCIELI PRZEDMIOTÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH

W związku z nową podstawą programową kształcenia ogólnego zmienione zostało rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, poprzez wprowadzenie odrębnych regulacji dotyczących kwalifikacji do zajmowania stanowiska nauczyciela przedmiotów uzupełniających na IV etapie edukacyjnym, tj. *historii i społeczeństwa oraz przyrody* (rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. poz. 426):

- Kwalifikacje do nauczania *historii i społeczeństwa* jako przedmiotu uzupełniającego w szkołach ponadgimnazjalnych posiada osoba spełniająca wymagania kwalifikacyjne do nauczania historii w tym typie szkół;
- Zajęcia z *historii i społeczeństwa* mogą być prowadzone również przez zespół dwóch lub więcej osób, z których jedna posiada kwalifikacje do nauczania historii, a pozostałe osoby posiadają kwalifikacje do nauczania wiedzy o społeczeństwie, wiedzy o kulturze, filologii klasycznej lub filozofii;
- Kwalifikacje do nauczania *przyrody* jako przedmiotu uzupełniającego w szkołach ponadgimnazjalnych posiada osoba spełniająca wymagania kwalifikacyjne do nauczania biologii, geografii, fizyki lub chemii w tym typie szkół. Zajęcia *przyrody* może prowadzić każdy z nauczycieli ww. przedmiotów;
- Zajęcia z *przyrody* jako przedmiotu uzupełniającego mogą być również

prowadzone przez zespół dwóch lub więcej osób posiadających kwalifikacje do nauczania biologii, geografii, fizyki lub chemii.

ZMIANY W EGZAMINIE MATURALNYM OD 2015 R.

Podstawa programowa determinuje zakres wiadomości i umiejętności, które będą sprawdzane na egzaminie maturalnym opartym na wymaganiach określonych w podstawie programowej i uwzględniającym nową organizację kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych, w szczególności obowiązek realizacji wybranych przedmiotów w zakresie rozszerzonym.

Proces wdrażania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w liceach ogólnokształcących zostanie zakończony w roku szkolnym 2014/2015, w technikach w roku szkolnym 2015/2016. Stąd też rok 2015 będzie rokiem, w którym po raz pierwszy egzamin maturalny dla absolwentów liceum ogólnokształcącego zostanie przeprowadzony w oparciu o wymagania określone w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego i na zmienionych zasadach.

Dla absolwentów technikum egzamin maturalny na nowych zasadach będzie przeprowadzony po raz pierwszy w roku szkolnym 2015/2016. W roku szkolnym 2014/2015 absolwenci technikum przystąpią do egzaminu maturalnego na zasadach obowiązujących w roku szkolnym 2013/2014.

Więcej informacji o egzaminie maturalnym przeprowadzanym od 2015 r., w tym wymaganiach będących podstawą ich przeprowadzania, informatory, przykładowe zestawy zadań oraz inne materiały pomocnicze ilustrujące zmiany w egzaminie maturalnym są dostępne na stronie internetowej [Centralnej Komisji Egzaminacyjnej](#).

Nową formułę przeprowadzania egzaminu maturalnego określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 kwietnia 2013 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz. U. z 30 kwietnia 2013 r. poz. 520).

Egzamin będzie sprawdzał opanowanie przez absolwentów wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach ogólnych i szczegółowych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, podczas gdy obecnie taką podstawą są standardy wymagań określone w odrębnych przepisach.

Na egzaminie maturalnym w 2015 r. nie ulegnie zmianie lista przedmiotów obowiązkowych (język polski, matematyka, język obcy nowożytny, języki mniejszości narodowych). Lista przedmiotów dodatkowych będzie obejmowała wszystkie przedmioty ujęte w podstawie programowej na IV etapie edukacyjnym w zakresie rozszerzonym, tj.: biologię, chemię, filozofię, fizykę, geografę, historię, historię sztuki, historię muzyki, informatykę, język polski, języki obce nowożytne, język łaciński i kulturę antyczną, języki mniejszości narodowych i języki mniejszości etnicznych, matematykę, wiedzę o społeczeństwie. Lista nie obejmuje jedynie przedmiotu dodatkowego „wiedza o tańcu”, dla którego nie została określona podstawa programowa kształcenia ogólnego.

W części pisemnej przedmioty obowiązkowe będą zdawane na poziomie podstawowym, przedmioty dodatkowe wyłącznie na poziomie rozszerzonym, w przypadku języków obcych nowożytnych – na poziomie rozszerzonym lub dwujęzycznym. Do egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego na poziomie dwujęzycznym będzie mógł przystąpić każdy absolwent, niezależnie od typu szkoły, do której uczęszczał. Zdający będzie miał obowiązek przystąpienia do egzaminu z co najmniej jednego wybranego przedmiotu dodatkowego na poziomie rozszerzonym.

Decyzja o obowiązkowym przystąpieniu do egzaminu z jednego przedmiotu dodatkowego w części pisemnej wynika z obecnej praktyki rekrutacyjnej polskich uczelni, które oczekują od kandydatów na studia poszerzonej wiedzy z co najmniej jednego przedmiotu. Jednocześnie ramowe plany nauczania obowiązujące w szkołach ponadgimnazjalnych od 2012 r. wprowadzają obowiązek nauki od 2 do 4 przedmiotów w zakresie rozszerzonym w liceum ogólnokształcącym oraz 2 przedmiotów w zakresie rozszerzonym w technikum. Zatem od 2015 r. absolwenci liceów ogólnokształcących (absolwenci techników od 2016 r.) będą przygotowani do spełnienia tego obowiązku, dzięki któremu zwiększają swoje szanse na studiowanie wybranych kierunków studiów.

W nowym egzaminie maturalnym została także zmieniona formuła przeprowadzania części ustnej egzaminu z języka polskiego. Zrezygnowano z prezentacji na rzecz egzaminu ustnego, sprawdzającego umiejętność tworzenia wypowiedzi na określony temat, inspirowanej tekstem z zakresu kultury: literackim, o języku lub ikonicznym, poprawnej pod względem językowym, logicznym i retorycznym. Zgodnie z nową podstawą programową tworzenie wypowiedzi jest jedną z kluczowych umiejętności, którą uczeń powinien opanować w trakcie edukacji szkolnej.

Nowa formuła egzaminu maturalnego wprowadza zasadniczą zmianę jakościową tego egzaminu, tzn. umiejętność odtwarzania wiedzy encyklopedycznej zostanie zastąpiona sprawdzaniem umiejętności krytycznej analizy informacji, rozumowania i wnioskowania w zakresie zdobytych wiadomości.

Umiejętności te będą mierzone za pomocą odpowiednio skonstruowanych zadań, odpowiadających konkretnym wymaganiom określonym w podstawie programowej.

Przy ocenianiu zadań otwartych zostanie zastosowany holistyczny sposób oceniania (funkcjonujący już w nowym egzaminie gimnazjalnym od 2012 r.). W odróżnieniu od obecnie stosowanego oceniania analitycznego, oceniane będzie pokonanie tzw. zasadniczej trudności zadania oraz kolejne czynności prowadzące do pełnego rozwiązania zadania.

Wyniki egzaminu maturalnego w części ustnej będą wyrażone w procentach, w części pisemnej – w procentach i na skali centylowej, dzięki której zdający będą mogli porównać swoje osiągnięcia egzaminacyjne z wynikami innych uczniów. Wynik na skali centylowej powie im, jaki odsetek zdających uzyskał taki sam lub niższy wynik z danego przedmiotu.

Absolwent liceum, który przystąpi do egzaminu maturalnego otrzyma świadectwo dojrzałości, jeśli uzyska co najmniej 30 proc. możliwych do uzyskania punktów z każdego przedmiotu obowiązkowego zdawanych w części ustnej i w części pisemnej oraz przystąpi do co najmniej jednego przedmiotu dodatkowego, dla którego nie ma progu zdawalności.

Egzamin maturalny w nowej formule spełnia dwa najważniejsze kryteria: rozstrzyga, czy maturzysta zdał maturę oraz służy pomiarowi umiejętności maturzysty dla celów

rekrutacyjnych do szkół wyższych. Ten ostatni czynnik powinien motywować uczniów do świadomego planowania swojej drogi edukacyjnej już na poziomie gimnazjum lub na początku szkoły ponadgimnazjalnej. Nowa formuła egzaminu będzie służyć także podniesieniu poziomu kształcenia uczniów.

ZMIANY W KSZTAŁCENIU ZAWODOWYM

Mając na uwadze konieczność dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy i oczekiwań pracodawców oraz w trosce o jak najwyższą jakość kształcenia Ministerstwo Edukacji Narodowej przygotowało modernizację systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego, wynikającą z wejścia w życie z dniem 1 września 2012 r. ustawy z dnia 19 sierpnia 2011r. *o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 205, poz. 1206). Jej wdrażanie w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe rozpoczęło się wraz z początkiem roku szkolnego 2012/2013. Celem wdrażanych zmian jest podniesienie jakości i efektywności systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego w kontekście oczekiwań rynku pracy, a w konsekwencji zwiększenie jego atrakcyjności.

Od 1 września 2012 r. w systemie szkolnym funkcjonują:

1) szkoły prowadzące kształcenie zawodowe:

- trzyletnia zasadnicza szkoła zawodowa,
- czteroletnie technikum,
- szkoła policealna dla osób posiadających wykształcenie średnie, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku

oraz

2) następujące szkoły dla dorosłych i formy pozaszkolne:

- szkoła podstawowa dla dorosłych (szósta klasa),
- trzyletnie gimnazjum dla dorosłych,
- trzyletnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych, z możliwością równoległego nabywania kwalifikacji zawodowych na kwalifikacyjnych kursach zawodowych.

Obowiązujący od 1 września 2012 r. ustrój szkół ponadgimnazjalnych określa art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w brzmieniu wynikającym z zapisów [ustawy z dnia](#)

[19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw \(Dz. U. Nr 205, poz. 1206\).](#)

Absolwenci gimnazjum mogą kontynuować naukę w: liceum ogólnokształcącym, technikum lub zasadniczej szkole zawodowej. Kształcenie zawodowe, tak jak dotychczas, realizowane jest w technikach i zasadniczych szkołach zawodowych (są to wyłącznie szkoły dla młodzieży), a także w szkołach policealnych dla młodzieży i dla dorosłych. Od 1 września 2012 r. nauka we wszystkich zasadniczych szkołach zawodowych trwa trzy lata. Natomiast absolwenci zasadniczych szkół zawodowych mogą kontynuować kształcenie w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych począwszy od drugiej klasy oraz uzupełniać kwalifikacje zawodowe w systemie kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

Kształcenie zawodowe prowadzone jest, tak jak dotychczas, w zawodach ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Klasyfikacja ta uległa istotnej zmianie, ponieważ w zawodach wyodrębniono kwalifikacje zawodowe (we współpracy z pracodawcami). Kwalifikacje te są odrębnie potwierdzane w systemie egzaminów zewnętrznych. Podział zawodów na kwalifikacje odpowiada oczekiwaniom rynku pracy, a jednocześnie stwarza możliwość elastycznego uzupełniania wiedzy i umiejętności zawodowych nie tylko w szkołach, ale także w pozaszkolnych formach kształcenia ustawicznego.

[Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego opublikowane zostało w Dzienniku Ustaw z 2012 r., poz.7.](#)

Wyodrębnione w poszczególnych zawodach szkolnych kwalifikacje zostały opisane w nowej podstawie programowej kształcenia w zawodach jako zakładane do osiągnięcia efekty uczenia się. Taki sposób sformułowania podstawy programowej kształcenia w zawodach kładzie nacisk na wyniki procesu nauczania, a nie tylko na sam proces. Podstawowym kryterium przyjętym przy opisie zawodów były oczekiwania pracodawców dotyczące wiadomości i umiejętności zawodowych oraz kompetencji personalnych i społecznych przyszłych pracowników.

[Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach opublikowane zostało w Dzienniku Ustaw z 2012 r., poz.184.](#)

Wdrażana od 1 września 2012 r. nowa podstawa programowa kształcenia w zawodach wpłynęła na konieczność przebudowy programów nauczania, zatwierdzanych do użytku w szkołach przez ich dyrektorów, a także na stosowane metody kształcenia. W związku z powyższym, w ramach projektów systemowych realizowanych przez Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej opracowane zostały [przykładowe \(przedmiotowe i modułowe\) programy nauczania](#) dla wszystkich zawodów opisanych w podstawie programowej kształcenia w zawodach. Programy te dostępne są na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Kształcenie zawodowe i ustawiczne – Repozytorium – Przykładowe programy nauczania 2012. W programach nauczania dla zawodów, w których kształcenie odbywa się w technikum, wskazano propozycję przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym. W większości zawodów jednym z zaproponowanych przedmiotów rozszerzonych jest matematyka, która jest jednym z najważniejszych przedmiotów kształtujących umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w tych zawodach. Ponadto w programach dla zawodów kształconych w zasadniczych szkołach zawodowych oraz technikach uwzględniono korelację danego programu nauczania dla zawodu z podstawą programową kształcenia ogólnego, między innymi w zakresie przedmiotu matematyka.

Pomocne w opracowaniu programu nauczania, który do użytku w danej szkole zatwierdza dyrektor szkoły, mogą być [poradniki „Szkolne plany nauczania krok po kroku” oraz „Program nauczania dla zawodu krok po kroku”](#) dostępne na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Kształcenie zawodowe.

Znacząca zmiana, związana z nowym podejściem do kształcenia zawodowego, dokonała się również w systemie kształcenia osób dorosłych, w którym nie przewiduje się funkcjonowania szkół prowadzących kształcenie zawodowe dla osób dorosłych (poza szkołami policealnymi). Osoby dorosłe mają natomiast możliwość skorzystania z bardziej elastycznej niż dotychczas oraz lepiej dostosowanej do indywidualnych potrzeb metody uzyskania lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych

m.in. w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Po raz pierwszy kursy takie mogą prowadzić szkoły zawodowe.

Więcej informacji dotyczących kwalifikacyjnych kursów zawodowych zawiera [poradnik „Kwalifikacyjne kursy zawodowe krok po kroku”](#) dostępny na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Kształcenie zawodowe.

Nowymi formami kształcenia adresowanymi do osób dorosłych są także kursy umiejętności zawodowych oraz kursy kompetencji ogólnych.

Kurs umiejętności zawodowych jest, podobnie jak kwalifikacyjny kurs zawodowy, prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach. Obejmuje on jednak tylko jej część. Osoba, która ukończyła kurs umiejętności zawodowych i podejmuje kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, jest zwalniana z zajęć prowadzonych w ramach kursu umiejętności zawodowych, na swój wniosek, na podstawie przedłożonego zaświadczenia o ukończeniu tego kursu. Takie rozstrzygnięcie umożliwia stopniowe osiągnięcie efektów kształcenia realizowanych na kwalifikacyjnym kursie zawodowym poprzez uczenie się na krótszych kursach umiejętności zawodowych, przy czym istnieje możliwość zaliczenia efektów tego kształcenia przy podejmowaniu dalszej nauki na kwalifikacyjnym kursie zawodowym. Jest to rozwiązanie wychodzące naprzeciw potrzebom osób dorosłych, podejmujących dalsze kształcenie lub doskonalenie zawodowe w trakcie pracy zawodowej.

Kurs kompetencji ogólnych jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego dowolnie wybraną część podstawy programowej kształcenia ogólnego. Minimalny wymiar kształcenia na kursie kompetencji ogólnych wynosi 30 godzin.

[Przepisy dotyczące systemu kształcenia osób dorosłych określone zostały w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych i opublikowane w Dziennikach Ustaw z 2012 r., poz.186 , poz. 1152 oraz z 2014 r. poz. 622 j.t.](#)

W przypadku kształcenia ogólnego, w trybie egzaminów eksternistycznych osoby dorosłe mogą, tak jak to miało miejsce do tej pory, uzyskać świadectwo ukończenia szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego, a w konsekwencji również poziom odpowiednio wykształcenia podstawowego, gimnazjalnego lub średniego. Dodatkowo od września 2012 r. możliwe jest przystąpienie do egzaminu eksternistycznego z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla zasadniczych szkół zawodowych, co w znaczny sposób ułatwia uzyskanie wykształcenia zasadniczego zawodowego absolwentom kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

Tym samym, system oświaty oferuje osobom dorosłym możliwość bezpośredniego lub pośredniego uzyskania wszystkich poziomów wykształcenia w ramach egzaminów eksternistycznych, a ponadto potwierdzanie poszczególnych kwalifikacji w zawodzie na tych samych zasadach, na jakich potwierdzają je uczniowie szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczestnicy kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

[Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych opublikowane zostało w Dzienniku Ustaw z 2012 r., poz.188.](#)

Nowy sposób kształcenia w zawodzie wymaga nowego podejścia w zakresie egzaminowania.

W odniesieniu do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie wprowadzone zmiany polegają głównie na możliwości oddzielnego potwierdzania przez ucznia w procesie kształcenia każdej wyodrębnionej z zawodu kwalifikacji i uzyskania przez niego dokumentu w postaci świadectwa potwierdzającego kwalifikację w zawodzie. Po potwierdzeniu wszystkich wyodrębnionych w zawodzie kwalifikacji i ukończeniu szkoły, co jest równoznaczne z uzyskaniem poziomu wykształcenia, absolwent uzyskuje dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe oraz suplement do dyplomu.

W ramach wprowadzonych zmian nastąpiło wzmocnienie praktycznego aspektu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodach na poziomie technikum (egzamin z wykonaniem), tworzenie z informatyzowanego systemu banku zadań

egzaminacyjnych oraz odejście od sesyjności egzaminu w dotychczasowym rozumieniu.

Modernizacja egzaminów polega także na ich ujednoczeniu, co oznacza, że:

- organizacja egzaminu w zawodach szkolnych odbywa się na podstawie wymagań egzaminacyjnych opracowanych w oparciu o podstawę programową kształcenia w zawodach,
- zadania egzaminacyjne dla części pisemnej i części praktycznej pochodzą z banku zadań CKE.

Egzamin zawodowy jest przeprowadzany dla:

- uczniów zasadniczych szkół zawodowych i techników oraz uczniów (słuchaczy) szkół policealnych,
- absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, techników i szkół policealnych,
- osób, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy.

Egzamin zawodowy jest również przeprowadzany jako egzamin eksternistyczny, dla osób, które ukończyły gimnazjum albo ośmioletnią szkołę podstawową oraz co najmniej dwa lata kształciły się lub pracowały w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego.

Nowy system egzaminów zawodowych dotyczy zatem zarówno uczniów szkół, jak i osób nabywających te same kwalifikacje poza systemem szkolnym.

W tworzeniu ośrodków egzaminacyjnych potwierdzających kwalifikacje w zawodzie mogą uczestniczyć: organizacje pracodawców, stowarzyszenia zawodowe, samorządy gospodarcze, a także indywidualni pracodawcy, stanowiący otoczenie gospodarcze szkół zawodowych, którzy chcieliby przygotowywać pracowników zgodnie z własnymi potrzebami. Udział pracodawców jest niezbędny do funkcjonowania ośrodków egzaminacyjnych zapewniających rzeczywiste warunki środowiska pracy.

Przyjęte rozwiązania przyczyniają się do podwyższenia jakości kształcenia zawodowego, zwiększenia skuteczności systemu egzaminowania, m. in. poprzez jego ścisłe powiązanie z warunkami, w jakich odbywa się kształcenie oraz z pracodawcami.

Więcej informacji dotyczących organizacji i przebiegu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie zawiera [poradnik „Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie krok po kroku”](#) dostępny na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Kształcenie zawodowe.

Przepisy określające organizację i przebieg egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie określone zostały w [rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lutego 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych](#) opublikowanym w Dzienniku Ustaw z 2012 r., poz. 262 oraz [rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 kwietnia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych](#) opublikowanym w Dzienniku Ustaw z 2013 r., poz. 520.

Informacje o zmianach wprowadzonych w kształceniu zawodowym i ustawicznym zawiera [poradnik „Kształcenie zawodowe i ustawiczne. Vademecum”](#) dostępny na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Kształcenie zawodowe.

Zmianom w kształceniu zawodowym wdrażanym od września 2012 r. przyświeca idea szerszego włączenia przedsiębiorców w doskonalenie systemu kształcenia zawodowego poprzez jego silniejsze powiązanie z rynkiem pracy. Istotnym wyzwaniem dla kształcenia zawodowego w najbliższych latach jest nawiązanie ściślejszej współpracy z pracodawcami, w tym zwiększenie ich zaangażowania w proces kształcenia oraz podniesienie jakości kształcenia praktycznego, tak by realizowane było w rzeczywistych warunkach pracy. Z całą pewnością zintensyfikowana współpraca szkół prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami może przynieść wymierne korzyści dla obydwu stron.

Przykłady dobrej praktyki w zakresie wzajemnej współpracy szkół i pracodawców przedstawione zostały w opracowaniu [„Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami. Przykładowe rozwiązania.”](#) dostępnym na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Kształcenie zawodowe.

Przedstawione Państwu opracowanie ma stanowić pomoc dla dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli. Należy mieć nadzieję, że znajdą Państwo w nim przydatne treści, które będzie można wykorzystać w codziennej pracy zawodowej.

Poniżej, zamieszczone zostały adresy stron internetowych, na których znajdują się informacje dotyczące kształcenia ponadgimnazjalnego.

KSZTAŁCENIE OGÓLNE
INFORMACJE I MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELI I DYREKTORÓW
SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

www.men.gov.pl

1. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz. U. z 2012. r. poz. 977, z późn. zm.](#)
2. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych Dz. U. z 2012 r. poz. 204.](#)
3. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, Dz. U. z 2007 r. Nr 83. poz. 562 z późn. zm.](#)
4. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 kwietnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, Dz. U. z 2013 r. poz. 520.](#)
5. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli, Dz. U. z 2012 r. poz. 426.](#)

6. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników, Dz. U. z 2014 r. poz. 909.](#)
7. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 marca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych Dz. U. z 2013 r. poz. 384.](#)
8. [Komentarze do podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół](#)
9. [Wykaz podręczników do kształcenia ogólnego dopuszczonych do użytku szkolnego, zgodnych z nową podstawą programową](#)

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI (ORE)

www.ore.edu.pl

ORGANIZACJA PRACY SZKOŁY

1. [Poradnik dla dyrektora liceum ogólnokształcącego. Ramowe plany nauczania](#) – informacja o kolejnych etapach tworzenia arkusza organizacji liceum. Zawiera kilkadziesiąt przykładów szkolnych planów nauczania wraz z komentarzami.
2. [Kalkulator szkolnych planów nauczania](#) – narzędzie w programie Excel ułatwiające konstruowanie szkolnych planów nauczania.
3. [Zmiany w organizacji pracy szkół](#) – prezentacja na temat zmian w organizacji pracy szkół, w szczególności ponadgimnazjalnych.
4. [Kalendarz roku szkolnego na lata 2011–2029](#) – narzędzie w programie Excel ułatwiające planowanie pracy rocznej. Umożliwia wprowadzanie terminów ferii, przerw świątecznych, dni do dyspozycji dyrektora itp. i obliczanie dni efektywnej nauki w kolejnych latach szkolnych.
5. [Zmiany w organizacji nauczania w szkołach dwujęzycznych z oddziałami integracyjnymi](#) – materiały z warsztatów dla dyrektorów szkół zawierające przykładowe szkolne plany nauczania i propozycje rozwiązań organizacyjnych dla szkół z klasami

dwujęzycznymi i integracyjnymi.

6. [Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole ponadgimnazjalnej](#) – poradnik dotyczący edukacji zdrowotnej w nauczaniu przedmiotów realizowanych w szkołach ponadgimnazjalnych.

7. [Przedmioty uzupełniające i nauczane w zakresie rozszerzonym w liceum i technikum](#)
– informacja na temat najważniejszych zasad organizacji przedmiotów uzupełniających.

8. [Języki obce w szkołach ponadgimnazjalnych](#) – informacja dotycząca sposobu organizacji nauczania języków obcych.

9. Forum wymiany doświadczeń dla dyrektorów szkół dwujęzycznych – planowane w roku szkolnym 2014/2015.

WDRAŻANIE PODSTAWY PROGRAMOWEJ

1. [Programy nauczania w rzeczywistości szkolnej. Tworzenie – wybór – ewaluacja](#) – materiał dotyczący tworzenia, ewaluacji i modyfikacji oraz dopuszczania do użytku szkolnych programów nauczania.

2. [Programy nauczania](#) zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego – zbiór programów nauczania zgodnych z podstawą programową (IV etap edukacyjny), w tym: język polski – 3, matematyka – 3, historia – 3, historia i społeczeństwo – 3, biologia – 2, chemia – 2, fizyka – 5, geografia – 5, przyroda – 3, informatyka – 3, podstawy przedsiębiorczości – 2, wiedza o społeczeństwie – 3, wychowanie fizyczne – 3, filozofia – 1, historia sztuki – 3, historia muzyki – 1, wiedza o kulturze – 3, etyka – 1, wychowanie do życia w rodzinie – 1.

3. [Historia w podstawie programowej kształcenia ogólnego](#) – informacja na temat różnic w nauczaniu historii wprowadzonych w nowej podstawie programowej. Zawiera przykładowe rozwiązania możliwe do zastosowania w nauczaniu przedmiotu uzupełniającego – historia i społeczeństwo.

4. [Przedmioty przyrodnicze w podstawie programowej kształcenia ogólnego](#) – informacja na temat głównych różnic w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych wprowadzonych w nowej podstawie programowej. Zawiera przykładowe rozwiązania możliwe do zastosowania w nauczaniu przedmiotu uzupełniającego

– przyroda.

5. [Wychowanie fizyczne w szkole. Poradnik dla nauczyciela](#) – poradnik zawierający wskazówki dla nauczycieli i dyrektorów szkół dotyczące organizacji zajęć wychowania fizycznego, wraz z przykładowymi rozwiązaniami sprawdzonymi w praktyce szkolnej.

6. [Realizacja podstawy programowej z wychowania fizycznego](#) – informacja na temat przepisów prawnych regulujących nauczanie wychowania fizycznego we wszystkich typach szkół, w tym ponadgimnazjalnych, oraz praktyczne wskazówki dotyczące organizacji zajęć i oceniania.

7. [Programy nauczania](#) – zbiór programów nauczania języków obcych w oddziałach dwujęzycznych (IV etap edukacyjny), zgodnych z podstawą programową: język angielski, język francuski, język rosyjski.

8. [Metoda projektów nie tylko w gimnazjum. Poradnik dla nauczycieli i dyrektorów szkół](#) – poradnik zawiera metodologiczne podstawy metody projektów i wskazówki praktyczne dotyczące pracy metodą projektu edukacyjnego w szkołach wszystkich typów.

9. [Filozofia a szkolna codzienność – poradnik dla nauczycieli – publikacja zawiera m. in. scenariusze zajęć pozwalające na podjęcie dyskusji filozoficznej z uczniami, a także propozycje wykorzystania metod aktywizujących w edukacji filozoficznej.](#)

10. [Edukacja prawna w podstawie programowej](#) – zestaw materiałów pomocniczych i scenariuszy dotyczących treści edukacji prawnej zawartych w podstawie programowej dla nauczycieli.

11. Edukacja ekonomiczna w podstawie programowej (podstawy przedsiębiorczości, ekonomia w praktyce) – zestaw materiałów pomocniczych i scenariuszy zajęć dla nauczycieli; publikacja na stronie ORE: styczeń 2015 r.

12. [Przyroda w szkole ponadgimnazjalnej. Poradnik metodyczny](#)

13. [Poradnik dla nauczycieli wychowania fizycznego w szkole ponadgimnazjalnej](#)

14. [W-F z klasą w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej](#)

15. [Historia i społeczeństwo. Planowanie – realizacja – ewaluacja](#)

16. [Plakat i reklama na lekcjach języka polskiego w liceum i technikum – poradnik z ćwiczeniami dla nauczyciela](#)

17. „Wszystko jest poezją...”. Poradnik dla nauczycieli przygotowujących uczniów do interpretacji utworów poetyckich na maturze; w przygotowaniu,

publikacja na stronie ORE: sierpień 2014 r.

18. Planowanie pracy nauczyciela polonisty na IV etapie edukacyjnym. Poradnik metodyczny z przykładami zadań maturalnych (część ustna, część pisemna – test); publikacja na stronie ORE: grudzień 2014 r.

19. Poradniki dla nauczycieli w zakresie metod pracy z uczniem zdolnym:

- [Jak odkrywać i rozwijać uzdolnienia przyrodnicze uczniów w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej;](#)
- [Rozwijanie zdolności językowych na lekcji języka obcego;](#)
- [Jak pracować z uczniem zdolnym? Poradnik dla nauczycieli historii;](#)
- [Praca z uczniem zdolnym na zajęciach lekcyjnych z wiedzy o społeczeństwie. Poradnik dla nauczycieli Myślę jak obywatel. Mam wpływ na to, co się dzieje wokół mnie;](#)
- [Praca z uczniem zdolnym na lekcjach języka polskiego i zajęciach pozalekcyjnych;](#)
- [Jak pracować z uczniem zdolnym? Poradnik nauczyciela matematyki;](#)
- [Poradnik pracy z uczniem zdolnym w zakresie fizyki w szkole ponadgimnazjalnej;](#)
- [Jak zainteresować uczniów astronomią w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej.](#)

POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

1. [Pomoc psychologiczno-pedagogiczna](#) – materiały dla dyrektorów szkół i nauczycieli w zakresie organizacji i prowadzenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

2. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach – zestawienie i analiza danych z SIO dotyczących poradnictwa i pomocy psychologiczno-pedagogicznej; w przygotowaniu, publikacja na stronie ORE: 2015 r.

3. Model współpracy instytucji i placówek oświatowych realizujących kształcenie dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; w przygotowaniu, publikacja na stronie ORE: 2015 r.

OTWARTE ZASOBY EDUKACYJNE OSRODKA ROZWOJU EDUKACJI
WSPOMAGAJACE PODNOSZENIE JAKOŚCI EDUKACJI NA IV ETAPIE
EDUKACYJNYM

1. [Scholaris](#) – portal wiedzy dla nauczycieli, a także narzędzie do tworzenia materiałów edukacyjnych, którego zasoby – zgodne z podstawą programową – podnoszą jakość kształcenia w szkołach. Zawiera propozycje ponad 12 tys. różnego typu materiałów dydaktycznych przeznaczonych dla szkół ponadgimnazjalnych: scenariusze lekcji, prezentacje multimedialne, e-lekcje, ćwiczenia interaktywne, karty pracy ucznia, testy źródłowe, filmy, poradniki i in.
2. [Mapa Otwartych Zasobów Edukacyjnych](#) – poradnik zawierający przydatne informacje dotyczące zasad i możliwości wykorzystywania zasobów znajdujących się w Internecie do celów edukacyjnych.
3. [E-podręcznik dostępny dla wszystkich](#) – poradnik ułatwiający przygotowanie e-podręczników oraz rozmaitych elektronicznych materiałów edukacyjnych w taki sposób, aby były one dostępne dla wszystkich, także osób niepełnosprawnych. Przeznaczony przede wszystkim dla nauczycieli oraz innych twórców elektronicznych materiałów edukacyjnych. Opracowany przez organizacje zrzeszone w Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni.
4. [Biblioteka Cyfrowa ORE](#) – biblioteka online zawierająca publikacje Ośrodka Rozwoju Edukacji, w tym programy nauczania do poszczególnych przedmiotów w szkołach ponadgimnazjalnych.
5. [Internetowy Serwis Edukacyjny](#) (ISE) – ogólnokrajowa baza gromadząca i popularyzująca informację pedagogiczną adresowaną do różnych środowisk; źródło informacji o zasięgu krajowym, adresowane do nauczycieli poszukujących informacji o nowych formach doskonalenia i kształcenia zawodowego.
6. [Zasoby Wyszukiwarki IP2](#) – narzędzie służące do prezentacji produktów powstałych w trakcie realizacji projektów konkursowych. Wszystkim zainteresowanym rozwojem edukacji udostępnia interesujące materiały wspierające pracę nauczycieli na wszystkich etapach edukacji, np. podręczniki z różnych przedmiotów, nowatorskie programy nauczania, scenariusze zajęć, zbiory zadań, różnego typu zasoby multimedialne, publikacje z zakresu metodyki nauczania. Materiały umieszczone w wyszukiwarce przeznaczone są również dla uczniów. Ułatwiają samodzielną pracę na lekcji, utrwalanie i poszerzanie kompetencji uczniów z zakresu symulacji zjawisk i procesów czy e-learningu. Wyszukiwarka zawiera ponad 1000 produktów, codziennie przybywa ich od kilku do kilkunastu. Przykładowe zasoby:
 - [System informatyczny zdalnego egzaminowania – strategia, logika systemu, architektura, ewaluacja \(platforma informatyczna e-matura\)](#);

- Edukacyjna gra komputerowa [Kosmiczna przygoda z matematyką](#);
- [Zjawiska optyki geometrycznej](#);
- [Hugo Steinhaus](#) – biografia i osiągnięcia matematyczne Hugo Steinhaus opracowane w formie interaktywnej gazety;
- [Pomost do nieskończoności](#) – animacja wyjaśniająca rozbieżność szeregu harmonicznego;
- [Wirtualna fizyka – Wiedza prawdziwa. Poradnik użytkownika dla nauczyciela](#);
- [Zadania interaktywne – matematyka rozszerzona](#) – zestaw zadań egzaminacyjnych offline z matematyki na poziomie rozszerzonym.

7. [TRENDY](#) – internetowe czasopismo edukacyjne ORE. Kwartalnik dostępny jest na stronie [Biblioteki Cyfrowej ORE](#) lub na stronie [czasopisma](#), szczególnie polecamy:

- [Perspektywy kształcenia zawodowego wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych i ich społecznej readaptacji w świetle zmienionych przepisów prawa](#);
- [Portret współczesnego nastolatka – ucznia szkoły ponadgimnazjalnej](#);
- [Nowe prawo oświatowe – nowe możliwości i szanse. Doradztwo zawodowe w szkołach ponadgimnazjalnych](#);
- [Maturalne wskaźniki EWD w ewaluacji pracy szkoły ponadgimnazjalnej](#);
- [Rola internetu w rozwoju kompetencji młodzieży ponadgimnazjalnej](#);
- [Numer 3/2013](#) w całości poświęcony podnoszeniu jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych;
- Numer 3/2014, którego temat przewodni to podniesienie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie umiejętności określonych w podstawie programowej, ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności w zakresie matematyki; planowany termin wydania: listopad 2014 r.

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

INFORMACJE I MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELI I DYREKTORÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

W związku ze zmianami w kształceniu zawodowym Minister Edukacji Narodowej wydał następujące rozporządzenia:

1. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, Dz. U. z 2012 r. poz. 7.](#)
2. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz. U. z 2012 r. poz. 184.](#)
3. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, Dz. U. z 2012 r. poz. 186 i 1152 oraz z 2014 r. poz. 622 j.t.](#)
4. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych, Dz. U. z 2012 r. poz. 188.](#)
5. [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 września 2012 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych, Dz. U. z 2012 r. poz. 1117.](#)
6. [Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie przypadków, w jakich do publicznej lub niepublicznej szkoły dla dorosłych można przyjąć osobę, która ukończyła 16 albo 15 lat oraz przypadków, w jakich osoba, która ukończyła gimnazjum, może spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie na kwalifikacyjny kurs zawodowy, Dz. U. z 2012 r. poz. 857.](#)

**KRAJOWY OŚRODEK WSPIERANIA EDUKACJI ZAWODOWEJ
I USTAWICZNEJ**

www.koweziu.edu.pl

**NOWA KLASYFIKACJA ZAWODÓW SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO
I NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODACH**

1. Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, wychodząc naprzeciw Państwa oczekiwaniom, zamieścił na swoich stronach internetowych [nowe podstawy programowe dla każdego zawodu](#). Stanowią one wyciąg z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. z 2012 r. , poz. 184).

Poszczególne zawody zamieszczone zostały w porządku alfabetycznym.

Materiał ten dostępny jest na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Kształcenie zawodowe i ustawiczne – Repozytorium – Podstawa programowa kształcenia w zawodach.

2. Zawody ujęte w nowej klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego opisane zostały w poradniku [„Przewodnik po zawodach”](#). Zadaniem publikacji jest dostarczenie podstawowych informacji o 193 zawodach, które można zdobyć kształcąc się w różnych typach ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Część pierwsza poradnika poświęcona jest współczesnemu rynkowi pracy i zmianom, jakie się na nim dokonują. Część druga w przystępny sposób opisuje poszczególne zawody oraz sposób uzyskiwania wyodrębnionych w nich kwalifikacji.

Przewodnik adresowany jest przede wszystkim do uczniów gimnazjum, którzy dokonywać będą wyboru szkoły ponadgimnazjalnej. Może być jednak przydatny nauczycielom i doradcom zawodowym.

Poradnik opracowany został w ramach Projektu Euroguidance Poland, realizowanego w ramach programu Uczenie się przez Całe Życie (Lifelong Learning Programme).

Poradnik dostępny jest do pobrania na stronie projektu: www.euroguidance.pl oraz na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Poradnictwo zawodowe.

W ramach projektu „Monitorowanie i doskonalenie procesu wdrażania podstaw programowych kształcenia w zawodach”, współfinansowanego ze środków EFS w ramach PO KL, prowadzone są działania wspierające dyrektorów szkół i nauczycieli w realizacji tego zadania.

PRZYKŁADOWE SZKOLNE PLANY I PROGRAMY NAUCZANIA

1. Aby ułatwić szkołom przygotowanie się do wprowadzenia zmian, w ramach projektu systemowego KOWEZiU „Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru”, współfinansowanego z EFS w ramach PO KL, opracowane zostały **przykładowe szkolne plany nauczania dla poszczególnych zawodów**, zarówno w układzie przedmiotowym jak i modułowym.

Plany te składają się z dwóch części. W części pierwszej umieszczona jest tabela z przyporządkowaniem liczby godzin poszczególnym przedmiotom/modułom w poszczególnych klasach. W drugiej części znajduje się tabela przyporządkowania poszczególnym przedmiotom/modułom efektów kształcenia dla zawodu. Efekty kształcenia są zakodowane, by mogli Państwo łatwo odnaleźć je dla każdego zawodu w podstawie programowej kształcenia w zawodach.

Warto zauważyć, że w większości przykładowych szkolnych planów nauczania dla technikum, jednym z zaproponowanych przedmiotów rozszerzonych jest matematyka, gdyż umiejętności określone w podstawie programowej dla tego przedmiotu stanowią podbudowę do kształcenia w danym zawodzie, a co za tym idzie realizacja matematyki w zakresie rozszerzonym będzie sprzyjać pogłębieniu wiedzy zawodowej oraz potencjalnie zwiększy szanse absolwentów na kontynuację nauki na wyższej uczelni na kierunkach zgodnych lub pokrewnych z wyuczonym zawodem.

Prezentowane przykładowe szkolne plany nauczania są zgodne z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania oraz rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach.

[Plany nauczania dla poszczególnych zawodów](#) zamieszczone zostały w porządku alfabetycznym. Są one dostępne na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Kształcenie zawodowe i ustawiczne – Repozytorium – Szkolne plany nauczania.

2. W opracowywaniu szkolnych planów nauczania pomocne mogą być szkołom [szablony szkolnych planów nauczania](#) również dostępne na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Kształcenie zawodowe i ustawiczne – Repozytorium – Szkolne plany nauczania oraz [poradnik „Szkolne plany nauczania krok po kroku”](#) dostępny na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Kształcenie zawodowe.

3. Reforma programowa kształcenia zawodowego daje szkole znaczną autonomię. To w szkole zapadają decyzje dotyczące realizowanych programów nauczania, a co za tym idzie planowanego wymiaru godzin poszczególnych zajęć edukacyjnych. Jak skonstruować program nauczania, który dyrektor szkoły zatwierdzi do użytku w danej szkole, pokazuje poradnik [„Program nauczania dla zawodu krok po kroku”](#), przygotowany w ramach projektu „Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego”, współfinansowanego z EFS w ramach PO KL.

Poradnik dostępny jest do pobrania na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka

Publikacje – Kształcenie zawodowe.

4. [Przykładowe programy nauczania dla poszczególnych zawodów](#), zarówno w układzie przedmiotowym, jak i modułowym, opracowane w ramach projektów systemowych KOWEZiU „Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego” i „Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru” - współfinansowanych z EFS w ramach PO KL, są dostępne na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Kształcenie zawodowe i ustawiczne – Repozytorium – Przykładowe programy nauczania 2012.

W programach nauczania dla zawodów, w których kształcenie odbywa się w technikum, wskazano propozycję przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym. W większości zawodów jednym z zaproponowanych przedmiotów rozszerzonych jest matematyka, która jest jednym z najważniejszych przedmiotów kształtujących umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w tych zawodach.

Przydatny szkołom może być także materiał [„Jak dostosować przykładowy program nauczania do warunków konkretnej szkoły?”](#). Ułatwi on Państwu skorzystanie z przykładowych programów nauczania.

Materiał dostępny na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Kształcenie zawodowe i ustawiczne – Repozytorium – Przykładowe programy nauczania 2012.

5. Dobre wykształcenie ogólne nie tylko wspomaga wykonywanie wyuczonego zawodu, ale także stanowi bazę do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz do zdobywania nowych.

Zadaniem szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe jest powiązanie kształcenia zawodowego z kształceniem ogólnym. Będzie ono miało miejsce w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, jeżeli zostanie prawidłowo zaplanowana i wdrożona korelacja w procesie nauczania. By ułatwić szkołom realizację tego zadania w ramach projektu systemowego KOWEZiU „Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru”, współfinansowanego z EFS w ramach PO KL, opracowano poradnik [„Korelacje kształcenia ogólnego i zawodowego krok po kroku”](#).

Warto nadmienić, że w programach dla zawodów kształconych w zasadniczych szkołach zawodowych oraz technikach uwzględniono korelację danego programu nauczania dla zawodu z podstawą programową kształcenia ogólnego, między innymi w zakresie przedmiotu matematyka.

Materiał dostępny jest do pobrania na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Kształcenie zawodowe.

INFORMACJE DOTYCZĄCE ZMIAN W KSZTAŁCENIU ZAWODOWYM

1. Bieżące informacje dotyczące kształcenia zawodowego znajdują Państwo na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej: www.men.gov.pl [zakładka Kształcenie zawodowe](#).

2. W rozwiązaniu nurtujących Państwa problemów mogą być także pomocne [odpowiedzi na pytania](#) zamieszczane na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Kształcenie zawodowe i ustawiczne – Pytania i odpowiedzi.

Pod tym samym adresem mogą Państwo również zadać własne pytania.

MATERIAŁY ADRESOWANE DO OSÓB REALIZUJĄCYCH ZADANIA Z ZAKRESU DORADZTWA EDUKACYJNO-ZAWODOWEGO

W ostatnich latach Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej ramach projektu Eurodoradztwo Polska opracował i wydał następujące publikacje:

„Podstawy poradnictwa kariery. Poradnik dla nauczycieli”, adresowany do nauczycieli, którzy chcą uczestniczyć w kreowaniu kariery życiowej swoich uczniów. Poradnik nakreśla teoretyczne podstawy poradnictwa kariery, omawia zagadnienia związane z poradnictwem kariery dla młodzieży w resorcie edukacji oraz przedstawia metody działania nauczyciela jako doradcy kariery zarówno w indywidualnym, jak i grupowym poradnictwie. Poradnik został napisany przystępnym językiem i stanowi podstawę do zdobycia najważniejszych informacji dla osób, które dotychczas nie zajmowały się poradnictwem zawodowym,

- „Przewodnik po zawodach”, zawierający krótkie opisy zawodów oraz ścieżek edukacyjnych, które pozwalają je zdobyć. Przewodnik został opracowany na podstawie nowej klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Opisano w nim 193 zawody kształcenia zawodowego wraz z informacją o typach szkół ponadgimnazjalnych, w których odbywa się kształcenie w tych zawodach.

W części II Przewodnika każdy zawód opisano na dwóch stronach. Na pierwszej stronie znajdują się: krótka informacja o tym, co robi osoba zatrudniona w tym zawodzie, nazwa kwalifikacji, typ szkoły, w której można się kształcić w tym zawodzie, informacja o tym, czy zawód ma kontynuację na poziomie technikum, informacja o tym, czy zawodu można nauczyć się w rzemiośle lub na kwalifikacyjnych kursach zawodowych, informacja, czy w danym zawodzie uczy się wiele osób. Na drugiej stronie znajdują się informacje o warunkach pracy, potrzebnych kompetencjach, karierze edukacyjnej i zawodowej.

- „Metody, techniki i narzędzia diagnostyczne w poradnictwie zawodowym”, publikacja zawiera informacje o narzędziach i materiałach

metodycznych do badania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów.

- „Od aktora do autora własnej kariery. Wspieranie młodzieży w konstruowaniu karier”, skierowana do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych publikacja zawierająca konkretne wskazówki i porady ułatwiające wybór szkoły i kariery zawodowej.
- „Od marzeń do kariery. Poradnik dla uczniów i absolwentów szkół ponadgimnazjalnych”, który zawiera informacje dotyczące procesu podejmowania decyzji i planowania kariery zawodowej, sposobów poszukiwania pracy oraz najważniejsze informacje o współczesnym rynku pracy. Odbiorcami poradnika są uczniowie i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych, którzy zastanawiają się co dalej robić, którą drogę wybrać – bo możliwości jest wiele: dalsza nauka, podjęcie zatrudnienia, wyjazd za granicę czy założenie własnej działalności gospodarczej.
- „Poradnictwo zawodowe w gimnazjum. Poradnik dla nauczycieli przedmiotu”. Publikacja ta jest jedną z propozycji wspierania gimnazjalistów w planowaniu przez nich własnych ścieżek edukacyjno-zawodowych. Jej celem jest zwrócenie uwagi nauczycieli przedmiotów na zagadnienia z zakresu poradnictwa zawodowego, które mają charakter ponadprzedmiotowy i mogą zostać włączone w programy nauczania poszczególnych przedmiotów szkolnych.

Wyżej wymienione publikacje dostępne są do pobrania na stronie projektu: www.euroguidance.pl oraz na stronie: www.koweziu.edu.pl zakładka Publikacje – Poradnictwo zawodowe.